

Mohayné Katanics Mária halálára

Internetes portálok sok adatot megírtak róla. Felsorolják az intézményeket, amelyekben pedagógiai munkásságát folytatta (elemitől a legfelső fokig), megemlékeznek az énekkarokról, amelyekkel dolgozott (iskolai kórusoktól professzionális színvonalú amatőr együttesen át a Magyar Rádió Énekkaráig), méltatják nemzetközi pályafutását karnagyként és vendégtanárként, említést tesznek hangfelvételeiről és könyveiről, felsorolják kitüntetéseit, amelyekben sokoldalú munkásságának elismeréseként részesült. A Zeneakadémia honlapján olvasható *Gádor Ágnes* 2000-ben született írása: a szerző itt részletesen és a kortárs kritikák fényében mutatja be Katanics Mária addigi pályafutását. Az internetes *Parlando* 2016. évi 2. száma pedig egy 2003-as rádiós beszélgetés (fotókkal gazdagított) szövegét is közli. A pályaképen túl páratlan értékű dokumentum ez az *Albert Zsuzsa* készítette interjú, vallomás az emberről, a tanárról és a művésztől; egy-egy fontos ecsetvonás, amellyel a nyilatkozó a pályatársak arcképét teszi teljesebbé, és néhány utalásszerű megjegyzés a korról, amelyben élt, és amelyben szuverenitását mindenkor megőrizve alkotott. Immár múlt időben, hiszen Katanics Mária, minden korok kóruszenéjének, egyebek között Kodály Zoltán műveinek avatott tolmácsa és e minőségében Andor Ilona szellemi örököse, a Magyar Kodály Társaság tiszteletbeli tagja 2017. január 23-án, 88 évesen távozott az élők sorából.

A leglényegesebb dolgok betűkbe aligha foglalhatók. Érzékenysége, amellyel átlátta a legkülönbözőbb helyzeteket, beelátott a lelkekbe, egyénekébe és csoportokéba, kézben tartotta a reábizott kisebb-nagyobb közösségeket, érvényes útmutatással szolgált embertársainak (mert hiszen az embert kereste mindig, mindenki) a zene közegében és azon kívül is. És leírhatatlan az ő szuggesztivitása, olykor talán keménysége, amellyel a „helyzeten” úrrá lett. Sohasem öncélúan, hanem hogy a lényegre ráirányítsa a figyelmet. Emlék-mozaikkockákat idézve, kísérsük meg a lehetetlent, felmutatni valamit abból, ami betűkbe foglalhatatlan.

Énektanárként a zene teljességét nyújtotta, ahogyan, mondjuk, hetedikes zenei tagozatos osztályát rávezette Schubert *Erlkönig* című dalának intonációira, szereplőinek dallamokba foglalt lelkiállapotára, még mielőtt a művet egészében meghallgattatta volna. – Zeneakadémiai gyakorlatvezető tanárként óvta hallgatóit a könnyebb út választásától. Például, ha éppen olyan volt a tanárjelölt személyisége, figyelmeztette, be ne érje azzal, hogy hatással van az osztályra: „nem elég a gyerekeket elvarázsolni (Katanics Mária itt tömör és képszerű kifejezéssel élt), hanem tanítani is kell őket.” (Az egykori hallgató, akinek az instrukció szólt, azóta is minden korosztályt elvarázsol, miközben a lehető legalaposabban és legsokoldalúbban tanítja is.) – Amikor kórusokat zsűrizett, egy-két szóval tudott interpretációs kérdésekben eligazítani. Egyszer, valamely kortárs Kyrie-tétel szóismétléseit játékos hangsorozatként értelmező karvezetőnek mondta: „az *Uram, irgalmaz* ott születik, amikor jön az atombomba, és nincs hová menekülni.” – Alkalmilag énekkari próbákkal gazdagította főtisztelendő *Béres György* professzor kecskeméti gregorián-kurzusát, a néhány napos tanfolyam záró koncertjének műsorát a gregorián ének és különböző korok polifon kóruszenéjének találkozási pontjaira építve. Ez a gregorián szemiológiai tanulmányokat kiegészítő néhány foglalkozás persze nem célozhatta meg a kórusművészet legmagasabb csúcsait (csak megmutatta, merrefelé található). Annál inkább a Páva utcai MATÁV Zeneházban, a Rádió Énekkarával adott hangversenye. A nagy várakozásra, az alkalom kivételességére jellemző, hogy a terembe a szó szoros értelmében nem fért be a közönség, sokan az előtérből, a nyitott ajtókon át hallgathatták csak az előadást. És akik hallhatták, akár erre az egyetlen alkalomra visszaemlékezve is tudják: kivételes művészyéniség távozott most közülünk.

Köteles György